

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

עקב — כ"ף אב

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ט
(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה
שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לזכרון

כ"ק הרה"ג והרה"ח ומקובל רב פעלים

לתורה ולמצות ורבים השיב מעון

ר' לוי יצחק זללה"ה

שניאורסאהן

אביו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

אשר נאסר והגלה על עבודתו בהחזקת והפצת היהדות
ונפטר בגלות ביום כ"ף לחודש מנחם אב שנת ה'תש"ד

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

עושה בעולם) ה' צריך הקב"ה כבר מזמן להביא את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו (כנ"ל), ובפרט בשנה זו, שלפי כל החשבונות והסימנים היא השנה שמלך המשיח נגלה בו⁴ (כמדובר כמ"פ בחדשים האחרונים),

... מקבל יהודי (במקום זמן זה) את הכחות הגדולים ביותר ויש לו גם זכות ואחריות גדולה ביותר לבקש ולצעוק להקב"ה: "עד מתי!"...!

* * *

כיון שכבר סיימנו את כל הענינים ד"מעשינו ועבודתינו"⁵, ובמילא צועקים ותובעים "עד מתי" (כמדובר לעיל) – נשאלת מיד השאלה המרעישה: כיון שכבר נפעלו כל הענינים – כיצד יתכן, שמשח צדקנו עדיין לא בא?!...

להביא את 770 הביתה!
 כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!
 האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב
 וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>
 יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

"וקשרתם לאות על ידך...", ואילו בפרשה השניה מופיעים הדברים בסדר הפוך: בתחילה "וקשרתם..." ואחר כך "ולמדתם...". כלומר, בפרשה הראשונה מופיעה התורה לפני המצוות (שהרי כל המצוות "הוקשו לתפלין"³), ואילו בפרשה השניה מופיעות תחילה המצוות ואחר כך התורה⁴.

(ג) בפרשה הראשונה מופיעים ציוויים בלבד, ואילו בפרשה השניה מפורט גם העונש ("וחרה אף ה' בכם...") (הניתן על "וסרתם...") וכן השכר ("למען ירבו ימיכם...") על קיום המצוות.

ד. בציוויים המופיעים שנית יש חידושים

ענינים מסויימים מופיעים שנית בפרשה השניה של קריאת שמע, לאחר שכבר הופיעו בפרשה הראשונה, מפני שבהופעתם בפרשת עקב יש חידוש, כדברי רש"י, לעומת האופן שבו כתובים אותם הענינים בפרשת ואתחנן:

ציווי אהבת ה' "בכל לבבכם ובכל נפשכם" מופיע בשנית גם בפרשה השניה, למרות שבפרשת ואתחנן כבר כתוב הציווי "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך", כי "בכל לבבך ובכל נפשך" זוהי "אזהרה ליחיד", ואילו "בכל לבבכם ובכל נפשכם" זוהי "אזהרה לציבור"⁵.

אף הציוויים "וקשרתם" ו"זכתבתם" המופיעים בשתי הפרשיות, יש חידוש ותוספת בהם בפרשת עקב לעומת פרשת ואתחנן⁶,

(3) קדושין לה, א. ואף שהלשון בגמרא שם הוא "הוקשה כל התורה כולה לתפלין" – הוא כמרו"ל קיים א"א כל התורה כולה (יומא כה, ב. וכן קידושין פב, א (שעשה)) ועד"ז בכ"מ. וראה בקידושין שם (לה, א) דמהיקש זה למדין שנים פטרות ממצות עשה שהומ"ג. כן הרי "הוקשה כל התורה כו" היא ע"ש הכתוב (שממנו נלמד ההיקש) תורת ה' בפיך.

הביאור (דהלשון "הוקשה כל התורה כו") ע"פ דא"ח – ראה לקו"ש ח"ה ע' 226.

(4) ראה בארוכה אה"ת ואתחנן ד"ה ושננתם.

(5) ספרי ורש"י פרשתנו יא, יג.

(6) ואין הכוונה שכוונת רש"י בפי' "אף לאחר שתגלו כו" לתרץ מה שהציוויים נשנו כאן עוד פעם

– שהרי (א) גם ב"וקשרתם" ו"זכתבתם" אפשר לתרץ שהם אזהרה לציבור. (ב) באם זה ה' ההוכחה להפירוש "אף

א. "נחמו" ו"ותאמר ציון"

ההפטרה השניה מתוך "שבעה הנחמתא" היא "ותאמר ציון עזבני ה' ואדניי שכחני". במדרש נאמר¹, שהפטרה זו מהווה המשך להפטרה הקודמת "נחמו נחמו עמי...": בהפטרה הראשונה פונה הקדוש-ברוך-הוא אל הנביאים, שהם ינחמו את ישראל, ועל כך משיבה כנסת ישראל "עזבני ה' ואדניי שכחני" – ישראל רוצים בנחמה הבאה מאת הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, ולא באמצעות הנביאים.

שתי הפטרות אלו – "נחמו נחמו" ו"ותאמר ציון" – נקבעו להיאמר בכל שנה בפרשת ואתחנן ("נחמו") ובפרשת עקב ("ותאמר ציון"). מכך מובן², שפרשת ואתחנן קשורה לנחמה שבאמצעות הנביאים, ופרשת עקב קשורה לתביעתם של בני ישראל, שהקדוש-ברוך-הוא בעצמו ינחמם.

ב. פרשיות שאפשר להשוותן

רוב הפסוקים והפרשיות שבפרשת ואתחנן עוסקים בענינים שתוכנם אינו זהה לתוכן הפסוקים והפרשיות שבפרשת עקב, ולכן אין ניכר בהן כל-כך ההבדל שבין שתי פרשיות אלו. אך ישנן שתי פרשיות – הפרשה הראשונה של קריאת שמע שב"ואתחנן", והפרשה השניה שב"עקב" – אשר עוסקות באופן כללי באותו ענין, וניתן להשוות ביניהן, ומכך שביניהן יש מספר הבדלים, ניכר ההבדל שבין שתי פרשיות אלו בכלל.

ג. ההבדלים שבין הפרשיות

חלק מההבדלים שבין פרשיות אלו הם:
 (א) בפרשה הראשונה נאמר "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", ואילו בפרשה השניה נאמר "בכל לבבכם ובכל נפשכם" בלבד, בלי להוסיף "בכל מאדכם".
 (ב) בפרשה הראשונה נאמר בתחילה "ושננתם לבניך ודברתם בם..." ואחר כך

(1) הובא באבודרום בסדר הפרשיות והפטרות.
 (2) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 62.

... באקומט אַ איד (במקום זמן זה) די גרעסטע כחות און ער האָט אויך דעם גרעסטן זכות און אחריות צו בעטן און שרייען צו דעם אויבערשטן: "עד מתי?!"...

* * *

וויבאלד אַז מ'האָט שוין פאַרענדיקט אַלע ענינים פון "מעשינו ועבודתינו"⁵, ובמילא שרייעט מען און מ'מאָנט "עד מתי" (כמדובר לעיל) – שטעלט זיך גלייך די שטורעם/דיקע פראַגע: וויבאלד אַז מען האָט שוין אָפּגעטאָן אַלע ענינים – איז ווי קומט עס, אַז משיח צדקנו איז נאָך ניט געקומען?!

(משיחות ש"פ עקב, כ"ג מנחם-אב, מבה"ח אלול תנש"א)

(5 ראה תניא רפ"ז.)

ענין שהזמן גרמא – הגאולה האמיתית והשלימה, כמדובר כמ"פ ובפרט לאחרונה, שכיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא"¹, וע"פ כל הסימנים הרי "הנה זה (משיח) בא"², לכן עסוקים כל הזמן במחשבה ודיבור אודות הגאולה, ומחפשים לקשר את כל הענינים דזמן זה עם הגאולה, והעבודה דבנ"י היא למהר את הגאולה.

... מדובר כמ"פ, שכ"ק מו"ח אדמו"ר הפעיד והודיע, שכבר גמרו את כל הענינים, וגמרו גם "לצחצח את הכפתורים", והדבר היחידי שנשאר הוא – תנועה אחת של הקב"ה שיוציא את בני ישראל מהגלות ויביאם אל ארץ הקודש... ולכן מבקשים וצועקים יהודים עוה"פ ועוה"פ – ועכשיו עוד יותר בתוקף מפעם – "עד מתי?!"...

... ליהודי יש בכחו לעורר את עצמו ולעורר יהודים אחרים, ובעיקר לעורר כביכול את הקב"ה – ש"בואו ונחשוב חשבונו של עולם"³: לפי כל החשבונות (שהקב"ה הראה בתורתו ובהניסים שהוא

כדברי רש"י⁷ "אף לאחזר שתנגלו"⁸... הניחו תפלין, עשו מזוזות"⁹.

לאחר שתנגלו" ה"רש"י מעתיק (לפני פירושו) "וקשרתם" ו"כתבתם" –

כ"א שהוכחה לפירוש זה היא הסמיכות ד"ושמתם" ל"ואבדתם". אלא שעפ"ז מתורץ במילא גם טעם ההכפלה. (7 פרשתנו יא, יה, מספרי כאן (שם, יז). וראה הערה הבאה.)

(8 בספרי כאן: "ואבדתם מהרה אע"פ שאני מגלה אתכם .. היו מצוינים במצות", ומה משמע שניקר הציווי שבכתובים אלו הוא לאחרי שואבתם גו'. אבל מלשון רש"י "אף לאחר שתנגלו" (ולא "אחריה לאחרי שיגלו" או כו"ב) מוכח שהציווי שבכתובים אלו הוא גם בהיותם בא"י, אלא שהחידוש שבהם הוא "אף לאחר שתנגלו". [ויש לומר, שהוכחת רש"י על זה היא ממה שמסיים בפרשה "למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה גו", שהכוונה בפשטות היא (לא "שתשורבו להאדמה ותארכו ימים בה", ככפירוש השני שברמב"ן כאן, כי אם) שתרבו ימים על האדמה שאתם נמצאים שם].

ויש לומר, שהספרי אויל לשיטתו לקמן דמפרש "למען ירבו ימיכם בעוה"ז וימי בניכם לימות המשיח" – היינו "לאחר שתנגלו" (לא "אף לאחר").

(9 הטעם מה שרש"י כותב רק תפלין ומזוזות ומשמיט תורה (ולמדתם) – אף שלכאורה דוחק לומר שהחידוש ד"ושמתם את דברי" קאי רק א"וקשרתם" ו"כתבתם" ולא א"ולמדתם" שבמצע – יש לומר:

א) כיון שמחוייבים במצות – פשוט שמחוייבים בתורה (עכ"פ בהשייך למצות) – שהרי (רק) הלימוד מביא לידי מעשה.

ב) באם המצוה ד"ולמדתם" (מצד עצמה) היתה רק קודם שגלו – לא היו צ"ל חיוב בה כשתגלו. כי הטעם "כדי שלא יהיו לכם חדשים" כשתחזרו" שייך במצות (שקיומם נקל יותר, כשרגילים בהם), משא"כ בתורה**, כי אדרבא – כשהלימוד "חדש" – נקל ומצליח יותר, וכמו שהבן חמש מקרא חש בעצמו שנקל לו (וע"ד פרש"י ואתחנן ו, ו) "ורץ הוא לקראת" לימוד (שכל ו) ענין חדש – משא"כ לחזור על ענין ושכל ישן נושן שכבר יודעו.

ג) החידוש ב"אף לאחר שתנגלו כו"י"ל – בדרך הפשט – שהוא לפי שבפ' ואתחנן (ו, א ואל"ף) נאמר "זאת המצוה

(* מש"פ ברש"י (מספרי) ואתחנן ו, ו) "אשר אנכי מצוהך היום" שצ"ל "כחדשה" – החילוק הוא בין עשיית המצוה לקבלת הציווי ע"ע: בנוגע לעשיית המצוה – מעלה כשרגילים בה, והפכו בקבלתה ע"ע.

** ומה שהחייב ללמד לתלמידים הוא גם לאחר שגלו – אף שבתורה לא שייך הטעם "כדי שלא יהיו לכם חדשים כו". והרי הציווי "ושנתתם לבניך אלו התלמידים" נאמרה בפ' ראשונה דק"ש שבאה בהמשך ל"זאת המצוה גו' לרשתה" (ראה לקמן בפנים ההערה בטעם גו'). י"ל: א) שוהו מצד החיוב במצות. כבטעם הא' שבפנים ההערה. ב) שגם התלמידים נכללים ב"את בניכם" שבפ' שני דק"ש. ועו"ל בזה.

ובודאי יש הבדל ניכר בין הציווי "ולמדתם אותם את בניכם... שבפרשת עקב לבין הציווי "ושנתתם לבניך ודברת בם" שבפרשת ואתחנן":

(א) במלים "ושנתתם לבניך" הכוונה היא "אלו התלמידים"¹⁰, ואילו במלים "ולמדתם אותם את בניכם" הכוונה היא לילדים כפשוטם¹¹, כמשמעות המלה "בניכם" בסוף הענין "למען ירבו ימיכם וימי בניכם".

(ב) בציווי "ושנתתם לבניך" אין נרמז הזמן שבו יש להתחיל וללמד את ה"בן", התלמיד, ואילו בציווי "ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם", נרמז במלים אלו עצמן שיש להתחיל בכך מיד כשהבן "יודע לדבר"¹², ואף לפני כן – "כשהתינוק מתחיל לדבר"¹³, אף לפני שהוא "יודע לדבר"¹⁴.

ה. "ואתחנן" – מלמעלה; "עקב" – מלמטה

כל ההבדלים הללו נובעים מאותה נקודה¹⁵, כנרמז בשמותיהן של שתי הפרשות: תוכנה של פרשת ואתחנן, מלשון "מתנת חנם"¹⁶, הוא המשכה (מתנה) מלמעלה. לכן

לגו' לעשות בארץ אשר אתם עוברים שמה לדשתה" – כל זמן שאתם במצב "לרשתה" ולכן המצות שבפ' ראשונה דק"ש ("וקשרתם" ו"כתבתם" ו"שנתתם") שבאות בהמשך ל"זאת המצוה גו' לרשתה" – אפ"ל קס"ד שחיובם הוא רק קודם שגלו. משא"כ "ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם", שתוכנה שונה ממצות "ושנתתם" שבפרשה ראשונה (כדלקמן בפנים), גם באם היתה כתובה שלא בסמיכות ל"ואבדתם", לא היתה סברה לומר שחיובה רק קודם שגלו וכוונת רש"י כאן ה"ה לבאר הסמיכות (כנ"ל הערה 6).

(10 רש"י שם ו, ז. מספרי שם. וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 33 ואל"ף – ההוכחה לפירוש זה ע"פ דרך הפשט.

(11 כדמוכה מספרי כאן ומקידושיין כט, ב. וכו"ג גם בדרך הפשט, וכדמוכה מפירוש רש"י "כשהתינוק מתחיל לדבר .. אביו מסיח עמו כו' ואם לא כו' כאילו קוברו כו", שכ"ז אין שייך לרב.

(12 סיכה מב, א. רש"י כאן.

(13 ספרי כאן. רש"י כאן. וראה בארוכה שיחת ש"פ עקב תשכ"ח ביאר ב' הענינים שבפרש"י כאן.

(14 ועפ"ז יומתק דיוק לשון רש"י, שגבי "יודע לדבר" אומר "בן", וגבי "מתחיל לדבר" [משנה מלשון הכתוב "בניכם" ומלשון עצמו לפניו ו]אומר "תינוק", שמורה על גיל קטן ביותר.

(15 בענין ההפרש שבין פ' ואתחנן לפ' עקב [ההשייכות של ההפרשות "נחמו" ו"ותאמר ציון" לפרשיות אלו] – ראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 77 ואל"ף ובהסמך שם.

(16 ספרי, דב"ר, תנחומא (ג) ורש"י ר"פ ואתחנן.

הוספה

בשורת הגאולה

לה.

ענין שהזמן גרמא – די גאולה האמיתית והשלימה, כמדובר כמ"פ ובפרט לאחרונה, וויבאלד אַז "אחכה לו בכל יום שיבוא"¹, און לויט אַלע סימנים איז "הנה זה (משיח) בא"², דעריבער האַלט מען אין איין טראַכטן און רעדן וועגן דער גאולה, און מ'זוכט צו פאַרבינדן אַלע ענינים פון דעם זמן מיט דער גאולה, און די עבודה פון אידן איז צו ממחר זיין די גאולה.

. . . מדובר כמ"פ, אַז כ"ק מו"ח אדמו"ר האָט מעיד געווען און מודיע געווען, אַז מ'האָט שוין פאַרענדיקט אַלע ענינים, פאַרענדיקט אויך דעם "צופוצן די קנעפלעך", און די איינציקע זאַך וואָס איז געבליבן איז – די תנועה אחת פון דעם אויבערשטן ער זאָל אַרויסנעמען אידן פון גלות און זיי ברענגען אין ארץ הקודש... און דעריבער בעטן און שרייען אידן נאָכאַמאָל און ווידעראַמאָל – און איצטער נאָכמער בתוקף ווי אַמאָל – "עד מתי"?!...

. . . אַ איד האָט בכח צו מעורר זיין זיך און מעורר זיין אַנדערע אידן, און בעיקר מעורר זיין כביכול דעם אויבערשטן – אַז "בואו ונחשוב חשבוננו של עולם"³: לויט אַלע חשבונות (וואָס דער אויבערשטער האָט אָנגעוויזן בתורתו און אין די נסים וואָס ער מאַכט אין דער וועלט) האָט דער אויבערשטער שוין פון לאַנג געדאַרפט ברענגען די גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו (כנ"ל), ובפרט בשנה זו, וואָס לויט אַלע חשבונות וסימנים איז דאָס די "שנה שמלך המשיח נגלה בו"⁴ (כמדובר כמ"פ בחדשים האחרונים),

ו. שמיעה חודרת לעומק

אמנם, על ידי ראייה מתקבל הדבר אצל האדם ביתר עוצמה וודאות מאשר על ידי שמיעה²⁶, אך הודאות היא רק מצד הדבר שרואים, ולא מצד האדם הרואה, כי הדבר הנראה נשאר "רחוק" מן האדם, ואינו חודר אל פנימיותו²⁷.

לעומת זאת, לשמיעה יש מעלה על פני הראיה בכך, שבשמיעה הקול "נכנס בתוך חללי האוזן", עד שגם תענוג מקול ערב "נכנס ונרגש בפנימיות ממש"²⁷.

וכשם שהדבר בראיה ובשמיעה בעניני העולם, כך גם בענין של "זאראה" שבפרשת ואתחנן ו"תשמעון" שבפרשת עקב: שלמרות שדרגת "תשמעון" נמוכה הרבה יותר מדרגת "זאראה", שעליה ביקש משה, בכל זאת, כיון שהיא נובעת מעבודתם של ישראל בהיותם במצב של "עקב" – בשונה מ"זאראה", שצריכה להינתן כ"מתנת חנם" מלמעלה – לכן היא חודרת למטה יותר בפנימיות.

וכשם שלגבי ישראל עצמם משפיע האופן של "עקב תשמעון" יותר בפנימיות מהאופן של "זאתחנן... זאראה", כך גם לגבי ההשפעה על אומות העולם: על ידי "אעברה נא זאראה..." מתבטלות אומות העולם כלפי ישראל, כדלעיל בסעיף ה', אך הענין של "עקב תשמעון" משפיע על אומות העולם עד כדי "ברוך תהיה מכל העמים"²⁸, שגם "כל העמים", הם עצמם מברכים את ישראל, וכנסת ישראל "מתקלסת מצרותיה"²⁹.

ז. שמיעה – גילוי עצמותו ית'

לשמיעה יש מעלה נוספת על פני ראייה: כוח הראיה הוא כוח נעלה, אך הוא פרטי ומסויים ביותר. לעומת זאת, כוח השמיעה

גם תוכן הבקשה "זאתחנן" הוא, שהכניסה לארץ ישראל תהיה על ידי משה, "פני משה כפני חמה"¹⁷, שהמושג "פני חמה" מורה¹⁸ על המשכה מלמעלה.

זהו ההסבר לכך שאילו היתה הכניסה לארץ נעשית על ידי משה, היא היתה מתרחשת באופן שמעל הטבע, ושבע האומות לא היו נלחמות בישראל¹⁹ –

כי מפני גילוי האור והכוח מלמעלה, אשר "נמשך" למטה על ידי "פני משה כפני חמה", אין כלל מקום להתחשבות ב"טבע" העולם ובאומות העולם, ולהיפך, הם מתבטלים מפני כך, כנאמר²⁰ "נמנו כל יושבי כנען, תפול עליהם אימתה ופחד".

לעומת זאת, תוכנה של פרשת עקב הוא שבני ישראל נמצאים במצב שבו אין מאיר בהם מצד עצמם גילוי האור שמלמעלה, בדומה ל"עקב" שבאדם, שאין מאירה בו בגלוי חיות הנפש²¹, ובכל זאת הם מקיימים את המצוות מצד העבודה הרוחנית שלהם – "תשמעון... ושמתם ועשיתם אתם"²².

זהו ההסבר לכך שתוכן הבקשה שבפרשת "זאתחנן" קשור לראיה – "אעברה נא זאראה..."²³, לעומת פרשת עקב, שבה נאמר "זיהיה עקב תשמעון...", כי מצד גילוי האור מלמעלה הרי אלקות היא בבחינת פשיטות, ראייה – רואים את הדבר, ואילו מצד עבודת הנבראים אין הם מגיעים לדרגת ראייה באלקות, וככל שיודככו, עדיין אצלם המציאות בפשיטות, ואלקות בהתחדשות²⁴, בבחינת שמיעה – שומעים אודות הדבר, והרי אינה דומה שמיעה לראיה²⁵.

(17) ב"ב עה, א. ספרי ורש"י פינחס כו, כ. וראה לעיל ע' 64 בשה"א להערה 23.

(18) אה"ת ואתחנן ע' סה ואילך. צו ואילך.

(19) ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 9:10; ע' 58.

(20) בשלח טו, טו-טז.

(21) ראה אדר"ב ספ"א. ולהעיר גם מאה"ת (ריש

פרשתנו. שם ס"ע תצא. ריש ע' תקד) ש"זה" עקב

תשמעון" קאי אעקבא דמשיחא – זמן של העלם והסתר.

ושם ע' תק ואילך שה"ע "וידו אוחות בעקב עשו".

(22) ריש פרשתנו.

(23) ואתחנן ג, כה. וראה לקו"ת ואתחנן ג, ג"ד.

(24) ראה ד"ה בסוכות תשבו תשי"ז פכ"ו. ובכ"מ. ועיין

קונט' "ענינה של תורת החסידות" (נדפס גם בהוספה לספר

הערכים חב"ד ח"א) הערה 96.

(25) מכילתא יתרו יט, ט.

(26) ראה ר"ה כו, א: כיון דחזוהו כו' לא מצו חזו ל' זכותא – אף שגם כשהדיינים שומעים מהעדים, ברור להם

שהעדים אומרים אמת. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע'

127 ובהנמטן שם.

(27) ד"ה כי חלק תש"ט פכ"ז.

(28) פרשתנו ז, יד.

(29) דב"ר פ"ג, ו. ושם שזוהו שבה יותר ממתקלסת

מקרבות"ל.

(1) נוסח "אני מאמין" הנדפס בסידורים וכו'. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 394.

(2) שה"ש ב, ח ובשה"ר עה"פ.

(3) ל' חז"ל – ב"ב עה, ב.

(4) יל"ש ישעי' רמז תצט.

יהודי צריך לדעת, שעניני העולם מצד עצמם הם "עראי" בלבד, כפי שהוסבר לעיל לגבי "ולמקנהו עשה סוכות";

אך על ידי כך, שעניני הגשמיים אינם תופסים מקום אצלו, והוא אף מנצלם "לשם שמים", או באופן של "בכל דרכיך דעהו"¹⁵, הרי הוא "עושה סוכתו קבע": הוא הופך את עניני העולם, אשר כשלעצמם הם בבחינת "סוכתו" בלבד, עראי, לדיורה לו יתברך, ואז הם הופכים להיות "קבע".

וזהו הפירוש השני של "ולמקנהו עשה סוכות": היהודי מביא לידי כך שגילוי בחינת ה"מקיף" של הסוכה יאיר גם ב"מקנהו"¹⁶,

ב"מאכלים שהוא אוכל"¹⁷. וכיון שגם הדברים הגשמיים נעשים דירה לה' יתברך, הרי "דעתו של אדם... במקום מזונותיו" – לא מפני ש"מזונותיו" כשלעצמם תופסים אצלו מקום, אלא מפני שהוא מקיים בהם מצות סוכה ועושה מהם דירה לה' יתברך. וכיון שהענין ש"דעתו... במקום מזונותיו" נובע מכך ש"ולמקנהו עשה סוכות" – משפיע ה"מקיף" של הסוכה, שבגינו כל ישראל הם אחד, גם על עניניהם הגשמיים ("מזונותיו"), שגם בהם יהיו ישראל מעורבים ומאוחדים ביניהם – ולכן הסוכה "מערכת"¹⁸.

(משיחות כ' מנחם-אב תשי"ב,

שמחת בית השואבה תשי"ג)

15) טושי"ע א"ח סרל"א. וראה לקוטי שיחות [המתורגם] ח"ג ע' 161, 187. ח"ז ע' 197.

16) ראה בונה ירושלים ע' צה (מאמרי אדה"ו – הקצרים ע' יז).

אלא ש"מ"מ "ויבן (דוקא) לו בית (משא"כ) ולמקנהו עשה (רק) סוכות" – כי הבירור שמדברי הרשות מגיע רק בבחי' "לבוש מלכות" ודוקא ע"י תנוצ' ממשכים בחי' "כתר מלכות" (ד"ה בראשית ברא תש"ה פ"ל ובכ"מ), ומכיון ששני מושרשים בהעצמות (בחי' כתר מלכות), לכן עבודתם כהבירור ד"מקנהו" [באופן ד"לשם שמים",

17) ואילו באופן ד"בכל דרכיך דעהו" הוא רק באופן ד"סוכות". ועיין בלקו"ש ח"ז שם ובהגסמן שם.

18) לשון אדה"ו ב"בונה ירושלים" (מאמרי אדה"ו שם).

19) ואף שהאחדות שמצד הגילוי דסוכות הוא באופן שלאחרי חג"ס אפשר להיות "פרידתכם" שלכן צ"ל "עכבו עוד יום אחד" (רש"י אמור כג, לו. פינחס כט, לו. בחי' פינחס שם, לה) כי דוקא האחדות דשמע"צ קיימת גם לאחר החג (ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ב ע' 135 ואילך) – בכל זה, בימי הסוכות עצמם, הסוכה מערב.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

☞ ☞ ☞

ויה"ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ה)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

☞ ☞ ☞

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח
לעולם ועד

קשור לכללותו ולעצמיותו של האדם, כפי שקובעת ההלכה³⁰, ש"סימא נותן לו דמי עינו, חרשו נותן לו דמי כולו".

וגם ענין זה נכלל ב"עקב תשמעון", שדוקא באמצעות העבודה הרוחנית של "עקב תשמעון" מגיעים לידי גילוי עצמותו ית' שתתגלה לעתיד לבוא, כפי שמפרש המדרש³¹ על "והיה עקב" – "שכרם... בעקב אני פורע לכם", כשהכוונה היא לתקופה שלעתיד לבוא.

ח. "אזהרה ליחיד" ו"אזהרה לציבור"

זהו ההסבר למספר הבדלים שבין הפרשה השניה של קריאת שמע, שבפרשת עקב, לבין הפרשה הראשונה של קריאת שמע, שבפרשת ואתחנן:

כאשר מאיר גילוי אור מלמעלה הנעלה ממגבלות האדם, מורגש האור בעיקר בכוחות המקיפים, בדרגות "חיה" ו"יחידה", ועל ידי כך יוצא האדם ממגבלותיו. לעומת זאת, כאשר מגיע האור על ידי עבודת האדם, הוא קשור לכוחותיו הפנימיים, ולכן גם האהבה הנובעת ממנו היא מוגבלת ומדודה,

לכן, הפרשה הראשונה של קריאת שמע היא "אזהרה ליחיד", ונאמר בה גם "בכל מאדך", ואילו הפרשה השניה של קריאת שמע היא "אזהרה לציבור" ונאמר בה רק "בכל לבבכם ובכל נפשכם", כי האור ("אזהרה" – גם מלשון זוהר ואור³²) הבא מלמעלה כ"מתנת חנם" מורגש בדרגת היחידה שבנפש – "ליחיד"³³, ומעורר תשוקה לצאת ממגבלות הגוף – "בכל

30) ב"ק פה, ב. ש"ע ח"מ סת"כ ס"ז וכו'. וראה ש"ע"ת לרבינו יונה (שער ב' בהדרגת הג' (ס"ב) – הובא באו"ת פרשתנו ס"ע תרכא ואילך).

31) דב"ר פ"ג, ג. וראה אוה"ת פרשתנו ע' תקג (ועייג"כ שם ס"ע תקו ואילך) שהפירוש ב"עקב" שקאי על מדרגה נמוכה (ראה לעיל הערה 21), שייך להפירוש "שכרם בעקב אני פורע לכם".

32) נסמן בלקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 159 הערה 25. ושם נתבאר גם השיכות דאזהרה להעבודה דיחידה שבנפש.

33) וע"ד הודיע (נסמן בלקו"ש ח"ד ע' 145) פירוש אדה"ו במרו"ל "כאן ליחיד כאן לציבור" (ר"ה ית, א הא ליחיד כו) וש"ג. ירושלמי ברכות פ"ה ה"א).

ולהעיר, שהלשון בספרי (יא, יג) הוא: "כאן ליחיד כאן לציבור" – הלשון שבירושלמי שם.

מאדך"³⁴, ואילו האור הבא על ידי עבודת האדם הוא "אזהרה לציבור", הוא מאיר בעשרת הכוחות הפנימיים³⁵, והאהבה שמעורר אור זה היא אהבה "בכל לבבכם ובכל נפשכם"³⁴.

זהו ההסבר לכך שבפרשה הראשונה של קריאת שמע מופיעה התורה לפני המצוות, ואילו בפרשה השניה של קריאת שמע מוזכר ענין המצוות תחילה, כי³⁵ מצד ההמשכה מלמעלה "תלמוד גדול", ואילו מצד העבודה שמלמטה "מעשה גדול"⁴.

לפי זה מובן מדוע מופיע הענין של שכר ועונש דוקא בפרשה השניה של קריאת שמע: בדרגה של ראיית אלקות מקיימים מצוות מפני ציווי הקדוש-ברוך-הוא גם ללא קבלת שכר על קיומן וללא ענישה על עבירה, ואילו במצב של "עקב", כשצריך להשפיע שמצד האדם יהיה "תשמעון.. ושמרתם ועשיתם אותם", הרי אז צריך להזכיר לאדם את הענין של שכר ועונש, כדי לעורר אותו.

ובמיוחד כאשר הסדר בקיום המצוות – מצד האדם – הוא מדרגה לדרגה נעלית יותר ב"שלא לשמה", ולאחר דרגות רבות אלו הוא מגיע לידי "לשמה", כפי שמרחיב בכך הרמב"ם³⁶: "כשמלמדן את הקטנים... עד שתרבה דעתן ויתחכמו חכמה יתירה...". עיין שם.

ט. קיום המצוות בגלות – דוקא בפרשה שניה

אך בכל זאת מופיע החידוש על קיום המצוות "אף לאחז שתגלו" דוקא בפרשה השניה, ואילו מצד הפרשה הראשונה של קריאת שמע יש אפשרות שבזמן הגלות לא יקיימו אותן, ואף יותר מכך, ייתכן שלא יהיה ציווי לקיימן:

אם קיום המצוות נובע רק מצד גילוי האור שמלמעלה, כבפרשה הראשונה של קריאת שמע, ייתכן, שבזמן הגלות, כאשר האור מסתלק, לא יקיימו ח"ו מצוות. לעומת זאת, בפרשה השניה של קריאת שמע, כאשר קיום המצוות נובע מעבודת האדם – בכך אין שום

34) ראה לקו"ת ואתחנן יג, ב. דרמ"צ קנב, ב. ועוד.

35) ועפ"י אפשר לתונן ב' הפירושים שבספרי: כאן ליחיד כאן לציבור כאן לתלמוד כאן למעשה.

36) ראה הל' תשובה פ"י. שם ה"ה. וראה ג"כ פיה"מ סנה' פ' חלק ד"ה וכת משיית.

י. דוקא מלמטה נדרשת נחמת ה'

לפי כל האמור לעיל מובן הקשר של ההפטרה "נחמו נחמו" לפרשת ואתחנן ושל ההפטרה "ותאמר ציון" לפרשת עקב¹⁵:

"נחמו נחמו עמי יאמר אלוקים" היא נחמה מצד הקדוש-ברוך-הוא, וכיון שאתערותא דלעילא כשלעצמה היא רק היצונית האור⁴⁰, לכן באה נחמה זו באמצעות הנביאים.

לעומת זאת, "ותאמר ציון עזבני ה' ואדניי שכחני" אינה באה מצד גילוי האור מלמעלה, שהרי, אדרבה, זהו מצב שבו ה"מטה" מרגיש ואומר "עזבני" ו"שכחני", אלא דברים אלו הם מצד ציון עצמה,

וכיון שהעבודה מלמטה חודרת לעצמיות, לכן דורשים ישראל, דוקא מצד עבודתם – "ותאמר ציון" – שהנחמה על ידי הנביאים אינה מספקת, אלא רצונם שהנחמה תבוא מהקדוש-ברוך-הוא בעצמו,

ואז – כפי שמסיים המדרש⁴¹ – מסכים הקדוש-ברוך-הוא לטענתם, שהנחמה על ידי הנביאים אינה מספקת, והוא אומר "עניה סוערה לא נחמה", וזה מביא לידי "אנכי אנכי הוא מנחמכם", בגאולה האמיתית והשלימה, על ידי משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו בקרוב ממש.

(משיחות ש"פ עקב תשכ"ו ותשכ"ט)

40 לקו"ת שה"ש כב, ג. כג, ד ואילך.

41 ראה אבודרהם שנסמן בתחלת השיחה.

עקב – כ"ף אב

א. סוכה – עירוב חצרות

כאשר היה אבי מורי, בעל ההילולא, אצל הרה"ג וכו' רבי חיים מבריסק, כדי לקבל ממנו "סמיכה" לרבנות, בחן אותו רבי חיים בבחינות קשות. בנוסף לשאלות ששאל רבי חיים עצמו, הוא הציע לו להשיב על מספר שאלות שהובאו בפניו.

בין יתר השאלות, נשאלה השאלה דלהלן:

שינויים, ועבודה זו קיימת גם בתקופת הגלות³⁷.

וכשם שקיים ציווי וחיוב על קיום המצוות הן לפני שגלו, ובמיוחד בזמן הבית, כאשר יש גילוי אור, והן בזמן הגלות, כאשר "אותותינו לא ראינו"³⁸, כך קיים הציווי והחיוב ("ושגנתם") הן על אדם ברדעת, המבין את יוקר התורה, והן על "תינוק המתחיל לדבר" – ולכן מופיע דוקא בפרשה השניה החידוש "משעה שהתינוק מתחיל לדבר, אביו מלמדו תורה...".

זהו ההסבר לכך שבפרשה הראשונה שבקריאת שמע מופיע הציווי ללמד "לבניך, אלו התלמידים", ואילו בפרשה השניה מופיע הציווי "ולמדתם אותם את בניכם" (כפשוטו) – כי ענין זה של לימוד תורה, שבו אין הבדל בין אדם בעל הבנה לבין תינוק המתחיל לדבר, קשור לעצם האדם הנעלה מן השכל, וכאן קשור הענין של "את בניכם" במשמעות הפשוטה, כי הבן הוא מנעם האב³⁹, הוא בן מיד עם היוולדו וכדומה, לעומת תלמיד, אשר נעשה תלמיד³⁹ בהיותו ברדעת, כשהוא לומד אצל הרב וכדומה, ולכן ההשפעה לתלמידים היא הארה בלבד.

37 ע"פ מ"ש לעיל בפנים הפרש שבין תורה למצות – יש לומר בה"יינה של תורה" שבפרש"י, שמה שמשמט תורה (ראה הערה 9) הוא לפי שבתורה, המשכה ממעלה, אין חילוק כ"כ בין קודם שגלו לזמן הגלות.

38 תהלים עד, ט.

39 ביאורו"ז (לאדהאמ"צ) ב, א"ב. המשך תרס"ז ע' עקב. ובכ"מ.

ב. מצד הנשמה – "כל ישראל אחים ממש"

כל הענינים בתורת הנגלה קיימים כמהותם בפנימיות התורה. לפיכך הכרחי לומר, שהקשר בין סוכה לבין עירוב קיים גם בפנימיות הענינים.

ההסבר לכך באופן כללי הוא:

ההבדל בין יהודי אחד לרעהו, וכתוצאה מכך הבדלי הרשויות, הוא מצד הגוף בלבד, וכן מצד הארת הנשמה המלובשת בגוף, בחינת "נפש – רוח – נשמה". אך מצד עצם הנשמה, ואפילו מצד ה"מקיפים" של הנשמה, הרי "כל ישראל אחים ממש", ו"אב אחד לכולנו"².

וכיון שהסוכה היא בבחינת "מקיף"³, לכן היא מהווה עירוב, היא מערבת ומקשרת יהודי אחד לרעהו. כמאמר חז"ל⁴ "כל ישראל ראויים לישוב בסוכה אחת", כי מצד ה"מקיף" של הסוכה, כל ישראל הם אחד.

ג. גילוי המקיף אינו מבטל את הגשמיות

אך אין די בהסבר זה: האחדות הנגרמת עקב גילוי ה"מקיף" נובעת, לכאורה, מכך שעל ידי גילוי דרגת ה"מקיף" נעלמת "צורתו" של הגוף ושל הארת הנשמה המלובשת בגוף⁵, אשר בה נבדל יהודי אחד מרעהו.

וכפי שכבר הוסבר⁶ על הפסוק⁷ "יבין לו בית ולמקנהו עשה סוכות": ש"לו", לעצמותו ולמהותו, לנשמה ולענינים שלה – הוא בנה

אוכלים בבית א' בשבת .. א"צ עירוב, מפני שהם כאנשי בית א". יתרה מזה בסוכה שהיא קבוע וביתו עראי (סוכה כה, ב).

2 תניא פרק לב. וראה רשימות אאמור"ר לתניא שם (נעתק בעהרה הבאה). לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 41 בעהרה.

3 להעיר מרשימות אאמור"ר שם (ע' יג) ש"בנפש רוח שהם מבחי' מל' וז"א, יש חילוקי מדריגות בנפשות ורוחות .. אך מי יודע גדולתן בחסדים ומעלתן בגבורות בשרשן ומקורן באלקים חיים דיבנה" – והרי סוכה היא בחי' מקיף דיבנה (זח"ג רנה, ב. סודו רלו, א. ועוד).

4 סוכה כז, ב.

5 להעיר מתניא שם "שגופו נמאס ומתחבב אצלו".

6 נדפס בלקו"ש [המתורגם] ח"א ע' 59. וראה ער"ז בלקו"ד ח"ב (רו, א ואילך) בביאור הכתוב (מ"א ה, טו) וילכו לאהיהם – בארוכה. ע"ש.

7 וישלח לג, יז.

"בית", דירת קבע; "ולמקנהו", לענינים הגשמיים, שאינם אלא "קנויים" (נוספים). שהרי הנשמה כשלעצמה אינה קשורה לגשמיות), "עשה סוכות" – דירת עראי, כי הענינים הגשמיים לא תפסו אצלו מקום.

ולפי זה יוצא, שהיותה של הסוכה בבחינת "מקיף" אינה מהווה גורם לכך שהסוכה "מערבת", שהרי כדי להתייר טלטול מבית לחצר אין די בכך שאנשי החצר לא יחשבו על עניניהם הגשמיים, אלא אדרבה, כיון ש"דעתו של אדם... במקום מוזנותיו", הרי עליהם בכל זאת להתקיים ולהוות "מציאות", אך באופן ש"כאילו כולם דרים באותו בית"⁸.

כיצד משפיע גילוי דרגת ה"מקיף" של הסוכה על כך שאנשי החצר נחשבים "כאנשי בית אחת" לגבי אכילה וכדומה?

ד. יש להפוך את הסוכה לקבע

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר את הפסוק "בסוכות תשבו שבעת ימים"⁹, אשר ממנו לומדים שני ענינים נוגדים:

מצד אחד לומדים מכאן, שהסוכה עצמה צריכה להיות דוקא "דירת עראי"¹⁰, ומצד שני לומדים מכך, שה"תשבו" של יהודי בסוכה צריך להיעשות באופן ש"כל שבעת הימים אדם עושה סוכתו קבע..."¹¹.

ההסבר לכך ברוחניות הוא:

העולם הזה בכללותו אינו "קבע", אין הוא יותר מאשר פרוזודור¹², ו"עולם לאכסדרה הוא דומה" – שלוש רוחות¹³, בדומה לסוכה העשויה משלוש¹⁴ דפנות. זוהי העבודה הרוחנית של סוכות:

8 שו"ע אדה"ו א"ח ר"ס שסו (לענין עירוב. – וכ"ה גם בנוגע להדין (המובא לעיל הערה 1) ד"אנשי החצר שהיו כולם אוכלים בבית א' דשבת .. א"צ עירוב" – שהוא לפי ש"ענין דירת האדם היא מקום אכילת פת" (שם ש"ע ס"ו).

9 אמור כג, מב.

10 סוכה ב, א.

11 שם כה, ב. שו"ע אדה"ו ר"ס תרלט.

12 אבות פ"ד מט"ז.

13 ב"ב כה, סע"א ואילך. פרש"י שם ריש ע"ב.

14 ריש מט' סוכה. וכדעת רבנן (שם ו, ב) שתיים כהלכתן ושלישית אפילו טפח (שו"ע א"ח סתר"ל ס"ב). ולהעיר מתוס' שם (ד"ה ור"ש), שהטעם דרבנן הוא לפי ש"סוכה דירת עראי בעינן".